

Адвентистське розуміння історії: світом керує Трамп чи Ісус?

Кожна суспільно значуща подія у політичному чи релігійному світі викликає очікування серед християн. Це спостерігалось, коли Папою Римським став аргентинський кардинал Хорхе Маріо Берґольйо, що взяв тронне ім'я Франциск. “Це ж перший понтифік-єзуїт за всю довгу історію папства, щось має бути!”, – можна було почути від багатьох. Тому його обранню релігійні коментатори надавали особливе значення, очікуючи початок гонінь, декрет про недільний день або ще щось. Проте минуло вже понад десять років, як Франциск очолює Римо-католицьку церкву, а якихось радикальних дій від нього щодо обмеження релігійної свободи поки не спостерігалось, радше навпаки. “Авжеж, – заперечують деякі, – всі події будуть відбуватися непомітно, і лише обізнані їх помічають. До того ж понтифікат Франциска ще триває”.

Можна погодитися з думкою, що багато реально важливих подій відбувається непомітно для пересічного спостерігача, про них не згадують медіа. Проте, спостерігаючи за кожним кроком римського верховного єпископа, можна непомітно для себе більше уваги почати приділяти йому, а не Тому, Хто дійсно цього заслуговує – Господу Ісусу Христу.

Попередник Франциска на папському престолі – Бенедикт XVI (Йозеф Алоїз Ратцинґер) – теж викликав есхатологічні очікування. За свою ревність у захисті віри Римо-католицької церкви він отримав прізвисько “залізний кардинал”. І цей факт не міг бути не використаний у різноманітних тлумаченнях про те, що саме цей папа – “обов’язково останній перед Приходом Христа”. Проте Бенедикт XVI здійснив безпрецедентний крок – за власним бажанням залишив понтифікат (офіційна версія: за станом здоров’я), а згодом спочив (у 2022 році). Отже,

“передбачення” багатьох релігійних блогерів не справдилися. І це сталося не тому, що Біблія помилилася, а через те, що розкручена персона чи подія викликає прагнення “вписати” її у священний текст. Теперішні уявлення про те, чим є головні події й діячі світової історії, явно не збігаються з тим, якими їх бачили біблійні автори.

Журналісти й біблійна історія

Проілюструємо вищезазначене біблійними текстами. Наприклад, Старий Завіт досить багато уваги присвячує Аврааму, як родоначальнику єврейському народу, який через свою віру став “батьком усіх віруючих” (Рим. 4:11). Якби за часів Авраама у Ханаані були медіа у сучасному розумінні цього слова, існує дуже мала ймовірність, що б вони розмістили на перших шпальтах історію про сімейні драми у родині цього чужинця (пригоди з Аґар, народження Ізмаїла й Ісаака, спроба принесення у жертву Ісаака, весілля Ісаака). Думаю, що тодішні ханаанські медіа описували б життя царів, політичні угоди між містами-державами та інше, що не має порівнянного значення у біблійному розумінні історії. І навпаки, Святе Писання, згадуючи деяких нечестивих юдейських та ізраїльських царів (незважаючи на те, що період їхнього правління міг бути досить тривалий і навіть успішний з політичної точки зору), описує їхнє царювання лише у двох-трьох абзацах, зазначаючи лише, що чинили вони “огидне в очах Господа”. А ось якби про цих монархів писали журналісти, то вони б неодмінно зауважили їхню внутрішню і зовнішню політику, вдалі та не дуже успішні військові походи, сімейне життя, палацові інтриги. Ми таке знаходимо теж у надмірі в описі придворного життя царської династії Давида. Однак і там цей матеріал не має самостійного значення, а веде до духовних висновків і оцінюється Мойсеєвими заповідями.

Візьмемо приклади з Нового Завіту. Зазвичай, у біографії видатної людини, яку подають у медіа, найдетальніше описується зеніт слави особистості, а про її останні дні частіше пишуть скупко. У синоптичних же Євангеліях третина оповідання описує останній тиждень життя Ісуса, а Євангелія від Івана присвячує

цьому половину свого тексту. Тодішнє суспільство навряд чи вважало смерть Ісуса найважливішою подією у Його житті. Отже, бачимо, що погляд журналістів, які реагують на суспільні запити, й біблійного оповідання на важливість тієї чи іншої події відрізняються. Тому ще раз зауважу – не варто у новинарних заголовках шукати хронологію подій останнього часу. Звичайно, не варто впадати й у іншу крайність – абсолютно не цікавитися життям суспільства, що нас оточує. Християнин має бути у світі, але не від світу. Проте ще раз наголошу: часто сенсаційні новини у засобів масової інформації не є настільки важливими у подіях останнього часу.

Приклади з історії Церкви

Есхатологічні очікування під час видатних (на думку суспільства) подій не є особливою відмінністю саме сьогодення. Так, наприклад, вступ у Першу світову війну Османської імперії (хоча сама війна – подія безумовно значуща!) спонукав багатьох християн проповідувати про те, що ця подія є ознакою скорого Другого приходу Ісуса Христа. З чим це було пов'язано? Річ у тому, що територія сучасної держави Ізраїль у той час знаходилася під контролем османів, а саме у Палестині розташовані руїни старовинного міста Мегіддо, про яке згадується у книзі Об'явлення (Апокаліпсис) у контексті останньої битви між силами добра і зла – Армагеддон (Об.16:13-16). Тому багато християн почали тлумачити світову війну як свідчення того, що Христос ось-ось прийде. Проте жахлива війна завершилася, а Ісус не прийшов. Так само й Другу світову війну (враховуючи її масштаби) вбачали останньою ознакою скорого повернення Господа з небес. Зокрема, християни зі Сполучених Штатів Америки після нападу Японії на Перл-Харбор пов'язали один з варіантів назви держави своїх ворогів – “Країна, де сходить Сонце” – з біблійним текстом із тієї ж самої книги Об'явлення про “царів, які зі сходу сонця” (Об. 16:12), що знову говорило про останню битву – Армагеддон. Проте й ця війна завершилася, а Христос не повернувся. Тому бачимо, що намагання визначити прихід Ісуса за суспільно

значущими подіями не є притаманним лише сьогоднішнім християнам. Людина завжди хоче знати наперед, що має статися, аби підготуватися. Це корениться у нашої свідомості: ми не любимо (особливо, коли стаємо старшими) глобальних сюрпризів. І, зокрема, якщо вони визначають нашу вічну участь! Тому, природно бажаємо все знати й контролювати, коли й що має відбутися, щоб підготуватися. Тим більше, якщо мова йде про найвеличнішу подію всіх часів – Прихід Ісуса Христа.

Про крайнощі

Наведені приклади некоректного тлумачення біблійних пророцтв зовсім не свідчать, що прихід Ісуса не відбудеться або Біблія помиляється, розповідаючи про події останнього часу. Проблема полягає у нашому розумінні біблійного тексту і його зіставленні з ходом світової історії. Автор не хотів би, щоб у читача склалося хибне враження, що прихід Ісуса – це нездійсненна мрія. Ісус обіцяв прийти, і Він прийде, але саме у той час, коли Він сам запланував. За аналогією з Першим приходом Ісуса – це буде своя “повнота часу” (див. Гал.4:4).

Часто християн щодо ставлення до скорого приходу Ісуса можна умовно поділити на декілька груп. Одні живуть за принципом невірного раба з притчі Ісуса: “Мій пан запізнюється!” (Матв. 24:48). Ці християни не відкидають ймовірність Ісусового повернення, проте вони лише відкладають його на невизначений термін у майбутньому. І не обов’язково про це говорити вголос – вчинки й сам стиль життя цих християн свідчить про те, що вони не чекають Ісуса найближчим часом. Іншу групу християн можна описати словами апостола Павла: “Щоб ви не відразу вагалися розумом та не тривожилися ні духом, ні словом, ні посланням, яке нібито від нас, начебто настав Господній день.” (2Сол.2:2). Тобто ці християни, навпаки, призначають дати приходу Ісуса, знаходяться у постійному ажіотажі щодо подій останнього часу, всюди бачать “масонські змови”.

Перша група християн, яку ми описали вище, звинувачує другу “у фанатизмі”, а ці, так би мовити, “фанатики” називають перших

“невірними рабами”. І перша, і друга зазначені крайності в очікуванні приходу Ісуса є небезпечними, оскільки ми можемо перетворитися на людей, які вже не вірять у прихід Господа, про яких пише апостол Петро: “Знайте насамперед те, що в останні дні придуть з насмішками кепкуни, які живуть за власними пожаданнями, і скажуть: Де обітниця Його приходу? Адже відколи впокоїлися батьки, все залишається так, як від початку творення!” (2Петр.3:3,4). Це може статися як з тими, хто жив за філософією “невірного раба”, так і з тими, хто постійно призначав дати приходу Господа і з часом розчарувався, тому що Ісус не повернувся за їхніми розрахунками.

Політика й есхатологія

На початку 2025 року головний творець політичних сенсацій – новий-старий президент США Дональд Трамп. Й ці очікування коливаються від майже месіанських до порівнянь обраного очільника Білого Дому з антихристом. Усе залежить від уподобань коментаторів/блогерів. Авжеж, Сполучені Штати на сьогодні – наймогутніша країна, яка здійснює суттєвий вплив на більшість країн світу. Це пов’язано як з домінуванням долара США як світової резервної валюти в економіці, так і з потужними американськими збройними силами. На думку багатьох християн, звірина з рогами ягняти з 13 розділу книги Об’явлення – це і є Сполучені Штати наприкінці історії світу перед Другим приходом Христа, коли уряд цієї країни зламає всі стовпи демократичного суспільства і почне нав’язувати силою релігійну повістку як громадянам своєї країни, так і цілому світові.

Враховуючи вищезазначене, стає зрозумілою підвищена увага до президентських виборів у США з боку перш за все протестантських кіл. Проте, як ми вже зазначали на початку, надмірна концентрація уваги на одній особистості (навіть і на президенті наймогутнішої країни) може відвернути нас від найвеличнішого Президента Світу – Пана панів Господа Ісуса Христа. Популярні блогери шукають знаки (не вперше!) у тому,

як відбувалася інавгурація президента Америки, які були його перші укази й промови перед Конгресом, які люди були призначені на високі посади в уряді. Проте знову й знову наголошую: надмірна увага до будь-якої персоналії забирає наш час від дослідження найточнішого джерела про події останнього часу – від Слова Божого, від Біблії. Президенти не вічні й не всемогутні, а Бог керує історією: “Він змінює час і пору, скидає царів і ставить царів, – Він наділяє мудрістю мудрих й розумних – знанням” (Дан.2:21).

Приклад Ісуса

Найкращий приклад для наслідування християнами – безсумнівно, це Сам Господь Ісус Христос. Тепер пригадаймо: наскільки часто Спаситель під час Свого перебування на землі згадував римського імператора (найвпливовішого політика того часу), римського прокуратора (фактичного правителя Юдеї) чи царя Ірода? І тепер порівняйте кількість згадок про політичних діячів із кількістю звернень Ісуса до Святого Писання. Ця відмінність свідчить те, що саме Христос вважав важливим і авторитетним. Автор цієї статті не спонукає читачів до сектантства з його уникненням будь-яких зв'язків із “грішним світом”. Проте надмірне захоплення політико-релігійно-суспільними процесами відводить християн від Великого доручення: нести Благу вістку світові (Мт.28:19,20), тому що весь свій час віряни шукають у промовах і діях політиків, культурних і релігійних діячів ознаки останнього часу замість того, щоб наближати Прихід Ісуса своїм служінням суспільству.

Ісус на початку Свого служіння, під час спокушення у пустелі (Мт.4:1-11; Лк.4:1-13) протистояв лукавому цитуванням Писання, а не розмовами про політичні чи релігійні тенденції того часу. Під час розмови з учнями по дорозі в Емаус Христос зрощував їхню віру у Своє воскресіння саме дослідженням Святого Письма (Лк.24:13-35), а не тим, що показав Свої рани, які отримав на хресті (хоча, з людського погляду, це було б цілком логічно: покажи їм Свої рани – й вони увірують в Тебе, проте Господь будував віру учнів не на чуді, а на Слові Божому): “І, почавши

від Мойсея та від усіх пророків, Він пояснив їм з усього Писання те, що стосувалося Його” (Лк. 24:27).

Звичайно, Христу не було байдуже до людських проблем – навпаки, Спаситель прийшов дарувати всім повноцінне якісне життя (див. Ів.10:10). Проте у Христа була “краща частка” (перефразуючи Його слова до Марти, сестри Лазаря, див. Лк.10:41,42), ніж політично-релігійні суперечки: служіння знедоленим, проголошення Доброї звістки, відновлення відносин людей з Небесним Батьком. До цього й покликані християни сьогодні: служити суспільству за прикладом Свого Спасителя.

Події останнього часу

Вірних має більше цікавити, Хто гряде на нашу землю (тобто, постать Ісуса), а не *що* гряде на нашу Землю/що саме станеться із Землею (події перед приходом Христа). Книга Об’явлення описує останній час у загальних рисах, не завжди чітко пояснюючи хронологію, які події мають слідувати за якими, чим вони викликані. Це сталося не тому, що Бог щось приховує від нас. Скоріше за все, Господь хотів, щоб ми просто більше довіряли Йому не тому, що знаємо всю дорогу, всі повороти земної історії, а тому, що любимо Його і знаємо кінцевий пункт призначення – вічність із Ним.

Одне ми знаємо чітко з книги Об’явлення: останній конфлікт буде не між глобальними Сходом і Заходом, Півднем або Північчю. Це не буде економічна суперечка між США, Європою та Китаєм. Це навіть не буде політичне протистояння між демократією і автократією. Біблія свідчить, що питання правдивого й неправдивого поклоніння буде каменем спотикання, весь світ буде поділений лише на два табори: ті, які слідуєть за Агнцем, й ті, котрі слідуєть за драконом (змієм, сатаною). Сьогодні у регіонах світу, які пережили атеїстичні революції, тема поклоніння пов’язана з релігією й на перший погляд мало цікавить пересічного громадянина, проте Писання свідчить, що саме питання служіння Богу чи Його ворогу буде основним в останньому конфлікті. Як у це питання буде вписуватися іслам

та інші нехристиянські релігійні практики, Біблія не пояснює.

Чому останній конфлікт не враховує сучасні світові тренди й ніби є абсолютно далеким від того, що сьогодні цікавить суспільство, до чого прагнуть як політики, так і звичайні люди? Невже Писання помиляється? Християни мають бути впевнені: біблійне пророцтво виконається у свій час, ми можемо не здогадуватися, яким саме чином це відбудеться, проте Бог не може помилитися, а саме Він є Автором Біблії. “Адже видіння стосується визначеного часу, – воно провіщає, що станеться в кінці, і не обмане. Якщо навіть забариться, продовжуй чекати, бо воно збудеться неодмінно і не запізниться” (Авв.2:3).

Помилковим може бути наше розуміння, тлумачення біблійної вістки, але не сама вістка. Бог знає кінець від початку (Іс.44:7,8). Книга Об’явлення червоною ниткою через всі свої розділи проводить тему, що останній конфлікт буде стосуватися питання служіння Богу чи дияволу, поклоніння Христу чи сатані (Об.13 розд.). Яким чином сучасний світ підійде до цього протистояння, ми не знаємо. Як для світських людей та представників нехристиянських конфесій питання поклоніння Богу стане важливим – на сьогодні ці питання не мають відповідей. Проте цей факт не повинен розчаровувати вірних.

Маємо згадати приклади з недалекого (з погляду історичного процесу) минулого. Ще сорок років тому (для історії Землі це зовсім нещодавно) світове протистояння було по лінії “комунізм, автократія, атеїзм” (Радянський Союз і країни соціалістичного табору) і “капіталізм, демократія, релігія” (країни Заходу). Багато людей вважало, що Біблія зовсім не враховує сучасні (на той час) довготривалі тренди конфлікту “атеїзм – теїзм”. Й критикували її за несучасність, архаїчність, вважали, що ця боротьба буде загострюватися. Проте минуло зовсім небагато часу, й антагонізм “віра або невір’я” пішли у небуття. А Біблія залишилася істинною у тому, що останній конфлікт не буде між атеїзмом і вірою в Бога. Розвал СРСР залишив на планеті лиш одну наддержаву – США – яка буде відігравати провідну роль у подіях останнього часу, а про

це й говорило Писання задовго до виникнення як США, так і СРСР.

Прошло ще трохи часу, й незмінний основний принцип американської демократії про невтручання держави у приватне життя своїх громадян похитнувся після терористичної атаки 11 вересня 2001 року. Після зазначених подій американці були вже готові на більше втручання органів національної безпеки в особисте життя громадян (прослуховування, вторгнення на приватну територію тощо) з метою запобігання терористичним нападам. Тобто “можете за нами слідкувати, головне – щоб нас не вбили терористи”. Про це говорить книга Об’явлення, що поступово США будуть відходити від принципів демократії та прав людини. А пандемію COVID-19 взагалі можна вважати (звичайно, це наше припущення!) репетицією ліквідації прав і свобод громадян в останньому конфлікті у всесвітньому масштабі (про це говориться у книзі Об’явлення у 13 розділі): всі чудово пам’ятають як обмежувалися пересування і спілкування людей у той час, які були вимоги до працівників і відвідувачів закладів тощо. Те, що вважалося неможливим у сучасному демократичному суспільстві, мало місце. Згадаємо хоча б інцидент у Нових Санжарах. Як поставилися люди до “можливо хворих” своїх співгромадян? Каміння летіли у вікна автобусів, лунали прокляття. Чим це відрізняється від полювання на відьом у Середньовіччі? На жаль, навіть сьогоднішнє освічене суспільство, яке має за допомогою інтернету швидкий доступ до різноманітних даних, може бути легко заангажованим неправдивою інформацією. А в останній час сатана буде намагатися спокусити й “вибраних” (Мв.24:24), тобто віруючих, які вивчають пророцтва. Усі ці події відбулися нещодавно при житті одного покоління. Тому вважати, що біблійне оповідання “не в тренді” проблем сучасного суспільства, було б, м’яко кажучи, помилковим. Біблія описує ті події, до яких ми поступово наближаємося, навіть якщо зараз ми не добачаємо цих тенденцій.

Мій вибір

Писання подає лише загальні риси останньої боротьби, не

описуючи деталей, яких від нього жадає конкретне покоління (бо набір таких запитів безмежний і мінливий). Варто з обережністю висловлювати припущення про майбутні події, бо, на жаль, більшість пророцтв людство зрозуміло лише після їхнього виконання. Не варто спрощувати питання останнього конфлікту, незважаючи на те, що Писання дуже коротко описує ці події. Противник Бога й людей – майстер на ілюзії, обман, перекручення фактів (Бут.3:1-6; 2Кор.11:3). Бог же бажає врятувати для вічності кожного (1Тим.2:3,4). Тому підготовкою християнина до останнього конфлікту в історії Землі буде не будівництво собі бункеру чи приготування запасів їжі на час, коли не можна буде ані купити, ані продати (Об.13:17), а налагодження своїх стосунків з Агнцем заколеним, з Голгофським Страдником, нашим Спасителем, Господом Ісусом Христом, тому що “ті, хто з Ним, – покликані, вибрані та вірні” (Об.17:14), тобто переможці, що успадкують усе (Об.21:7).

Релігієзнавець Віталій Лебедєв

Фото: White House